

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

قوه قضائیه

مرجع تصویب: قوه قضائیه

شماره ویژه نامه: ۱۸۷۵

دوشنبه، ۲۹ مرداد ۱۴۰۳

سال هشتاد شماره ۲۳۱۲۷

آیین نامه ترتیب اقدامات سازشی در شوراهای حل اختلاف

شماره ۲۳/۵/۱۴۰۳

شماره ۱۰۰/۲۶۵۳۹/۹۰۰۰

جناب آقای دکتر اکبرپور

رئیس محترم هیأت مدیره و مدیرعامل روزنامه رسمی کشور

روگرفت آیین نامه شماره ۱۰۰/۲۶۳۴۹/۹۰۰۰ مورخ ۲۳/۵/۱۴۰۳ صادره از جانب ریاست محترم قوه قضائیه در خصوص «ترتیب اقدامات سازشی در شوراهای حل اختلاف» به منظور درج در روزنامه رسمی به پیوست ابلاغ می گردد.

مدیرکل دبیرخانه قوه قضائیه - مسعود ستایشی

شماره ۲۳/۵/۱۴۰۳

شماره ۱۰۰/۲۶۳۴۹/۹۰۰۰

آیین نامه ترتیب اقدامات سازشی در شوراهای حل اختلاف

در اجرای تبصره ماده ۱۷ قانون شوراهای حل اختلاف مصوب ۲۳/۶/۱۴۰۲، «آیین نامه ترتیب اقدامات سازشی در شوراهای حل اختلاف» به شرح مواد آتی است:

ماده ۱- معانی اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه به شرح زیر است:

الف) قانون: قانون شوراهای حل اختلاف مصوب سال ۲۳/۶/۱۴۰۲؛

ب) مرکز: مرکز حل اختلاف؛

پ) شورا: شورای حل اختلاف؛

ت) مقام ارجاع شورا: رئیس شورا یا مقام واجد اختیار ارجاع از ناحیه ایشان

ماده ۲- فرایند صلح و سازش در شورا با تقاضای طرفین یا یکی از آنها یا ارجاع از سوی مقامات قضایی ذیربط از قبیل قضات رسیدگی کننده، مقامات ارجاع در دادسرا، دادگاه و اجرای احکام در حدود مقرر در قانون است.

تبصره - تقاضای صلح و سازش به صورت کتبی تنظیم و ارائه می شود. درخواست هایی که به صورت شفاهی مطرح می شوند، پس از قید در صورت مجلس به امضای متقاضی می رسد. تقاضا پس از دریافت هزینه دادرسی، مطابق مقررات در شورا رسیدگی می شود.

ماده ۳- دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مکلف اند در اجرای ماده ۱۳ با رعایت ماده ۱۱ و تفهیم مفاد تبصره ماده ۱۳ قانون، در زمان ثبت دعاوی یا شکواییه ها امکان ارجاع موضوع به شورا برای صلح و سازش را به خواهان یا مدعی خصوصی یا شاکی اعلام نمایند و در صورت موافقت کتبی وی، مراتب را در دادخواست یا شکواییه درج و به شورا ارسال می کنند. در صورتی که تقاضای سازش همراه با تقاضای گزارش اصلاحی موضوع ماده ۱۸۶ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی، مصوب ۱۳۷۹ باشد، تقاضا به دادگاه صلح ارسال خواهد شد.

ماده ۴- دادگاه صلح مکلف است قبل از ارجاع به شورا، رضایت طرفین را به صورت کتبی اخذ یا در صورت مجلسی که به امضاء طرفین می رسد، درج نماید. در این صورت، با تعیین وقت نظارت و با قید مهلت جهت صلح و سازش موضوع به شعبه شورا یا میانجیگری ارجاع می شود. ارجاع موضوع این ماده مانع از انجام سایر اقدامات قانونی در راستای رسیدگی به پرونده توسط این دادگاه نخواهد بود.

هر یک از مقامات مذکور در ماده ۱۵ قانون نیز، در صورتی که موضوع را قابل ارجاع به شورا تشخیص دهد با ذکر دلیل و با دستور اداری، پرونده را به شورا ارجاع می نماید. مقامات مذکور مکلفند ابتدا دستورات لازم را در خصوص امور فوری نظیر ارجاع به پزشکی قانونی، جلوگیری از فرار متهم، حفظ ادله و آثار جرم صادر نمایند.

ماده ۵ - پس از وصول تقاضای صلح و سازش موضوع ماده ۱۳ قانون به شورا، مقام ارجاع شورا وضعیت پرداخت هزینه دادرسی را بررسی و:

الف) در صورت پرداخت کامل هزینه دادرسی، موضوع را به یکی از شعب ارجاع می‌کند.

ب) در صورت عدم پرداخت کامل هزینه دادرسی، به طریق مقتضی و با قید اینکه در صورت عدم پرداخت پرونده بایگانی می‌شود، به متقاضی اعلام می‌نماید تا ظرف یک هفته نسبت به پرداخت هزینه دادرسی اقدام نماید و در صورت عدم پرداخت ظرف مهلت مذکور، تقاضا را بایگانی می‌کند.

ماده ۶- رئیس شورا در حوزه قضایی مربوط یا سرپرست مجتمع شورا یا شخص معین‌شده از سوی وی، به عنوان مقام ارجاع، موضوع صلح و سازش را با توجه به تخصص اعضاء، نوع دعوا و سایر جهات مؤثر برای صلح و سازش، به شعب شورا ارجاع می‌دهد.

ماده ۷- چنانچه در اجرای ماده ۱۳ قانون، به لحاظ اعلام عدم تمایل طرف مقابل به رسیدگی در شورا، درخواست بایگانی و موضوع برای رسیدگی به مرجع قضایی ارجاع شود، هزینه پرداخت شده به عنوان جزئی از هزینه دادرسی محاسبه می‌شود.

ماده ۸- در انجام فرایند صلح و سازش در شورا به استثنای موارد مصرح در قوانین یا آیین‌نامه‌های این قانون، رعایت تشریفات آیین دادرسی ضروری نیست، لیکن اصول دادرسی باید رعایت شود.

تبصره - منظور از اصول دادرسی، ضوابط بنیادین و غیرقابل عدول دادرسی مانند اصل بی‌طرفی، اصل برابری، اصل برائت، اصول حاکم بر اهلیت طرفین، حق برخورداری از وکیل، تضمین حق دفاع طرفین است و منظور از تشریفات دادرسی، مقررات شکلی است که تأثیر مستقیمی در ماهیت رسیدگی ندارد، مانند شرایط شکلی دادخواست و جریان آن، تشکیل، نحوه اداره و تجدید جلسه رسیدگی، نحوه ابلاغ، مواعد، نحوه تحقیق و معاینه محل.

ماده ۹- حضور اشخاص بدون سمت در پرونده یا فرآیند صلح و سازش در شورا بدون رضایت طرفین ممنوع است. در صورتی که اعضاء شورا حضور اشخاص فاقد سمت را مخل در فرآیند صلح و سازش بدانند با ذکر دلیل می‌توانند از حضور آنان ممانعت به عمل آورند.

ماده ۱۰- در اجرای ماده ۳۱ قانون اصلاح پاره‌ای از قوانین دادگستری مصوب ۱۳۵۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی، وکلای دادگستری مکلف‌اند قبل و بعد از طرح دعوا و همچنین در فرایند صلح و سازش تمام مساعی خود را برای مصالحه به کار گیرند.

ماده ۱۱- پس از ارجاع درخواست به شعبه، رئیس و در صورت عدم حضور وی، عضو دیگر شعبه دستور تعیین وقت مصالحه را با قید روز و ساعت صادر می‌کند. در این صورت، حسب مورد تصویر درخواست و پیوست‌های آن برای طرف مقابل، از طرق قانونی و اطمینان‌آور ارسال و در صورت مجلس قید می‌شود.

تبصره - چنانچه طرفین در شورا حضور داشته و شرایط صلح و سازش فراهم باشد، بدون نیاز به تعیین وقت، انجام اقدامات سازشی بلامانع است.

ماده ۱۲- شورا می‌تواند جلسه یا جلساتی را برای تمهید مقدمات صلح و سازش به صورت حضوری یا مجازی با هر یک از طرفین به طور جداگانه برگزار کند. نتیجه جلسه مذکور به طرفین اعلام و جلسات بعدی در راستای صلح و سازش برگزار می‌شود.

ماده ۱۳- شورا می‌تواند در چارچوب قوانین و مقررات مربوط با استفاده از سامانه‌های الکترونیک یا فضای مجازی و مانند آن، با احراز هویت طرفین، اقدامات لازم را برای انجام صلح و سازش به صورت غیرحضوری نیز انجام دهد.

ماده ۱۴- به منظور حصول حداکثری صلح و سازش، شورا می‌تواند از ظرفیت‌های مردمی از قبیل ائمه جمعه و جماعات، هیأت‌های مذهبی، مساجد، مراکز علمی - هنری، تشکلهای صنفی، معتمدین محلی، و غیره استفاده نماید.

تبصره - رئیس شورای هر حوزه قضایی فهرست نهادهای صلح و سازش و صلح یاران را در اختیار اعضاء شورا و مراجع انتظامی قرار می‌دهد.

ماده ۱۵- شورا هنگام ارجاع موضوع به کارشناس در صورت اقتضا می‌تواند ارائه راهکارهای پیشنهادی تخصصی و فنی برای صلح و سازش را از کارشناس مطالبه کند. در این صورت، کارشناس ضمن انجام مساعی لازم برای صلح و سازش راهکارهای پیشنهادی برای مصالحه را در نظریه کارشناسی درج و اعلام می‌کند.

ماده ۱۶- اشخاص مذکور در تبصره ۲ ماده ۲۰ قانون، مکلفند در مهلت تعیین شده توسط شورا نسبت به اعلام نظر خود اقدام نمایند.

ماده ۱۷- در پرونده‌های اختلافات خانوادگی با توافق طرفین، شورا می‌تواند جلسه صلح و سازش را با حضور متخصصان مربوط از قبیل روانشناس یا مشاور خانواده برگزار کند.

ماده ۱۸- در صورتی که دعاوی متعدد اعم از حقوقی یا کیفری موضوع مواد ۱۳ و ۱۵ قانون، در شعب مختلف شورای حوزه قضایی واحد مطرح باشد، حسب مورد با تصمیم رئیس شورای حوزه قضایی یا رئیس مجتمع با رعایت سبق ارجاع کلیه پرونده‌ها به یک شعبه ارجاع می‌شود و فرایند صلح و سازش در این شعبه ادامه می‌یابد.

ماده ۱۹- رسیدگی به تقاضای ابتدایی سازش موضوع ماده ۱۸۶ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹ در دادگاه صلح انجام می‌شود. سایر مراجع قضایی در خصوص تقاضاهای صلح و سازش مطروحه در جریان رسیدگی اقدام خواهند کرد. مراجع قضایی موضوع این ماده می‌توانند رأساً موضوع را بررسی و مبادرت به صدور گزارش اصلاحی کنند یا در اجرای ماده ۱۵ قانون به شورا ارجاع نمایند. در این صورت، گزارش اصلاحی تنظیم شده توسط شورا حسب مورد به دادگاه ارجاع‌کننده ارسال و در صورت تأیید آن توسط همان دادگاه، مطابق قانون اقدام می‌شود.

تبصره ۱- تقاضای سازش در اثنای رسیدگی نسبت به سایر دعاوی در صلاحیت دادگاه صلح نیز مطابق ترتیبات مقرر در این ماده انجام می‌شود.

تبصره ۲- چنانچه خواهان در زمان تقدیم درخواست، به طور صریح تقاضای ارجاع امر به شورا جهت صدور گزارش اصلاحی داشته باشد، موضوع به شورا ارجاع می‌شود. شورا مطابق مقررات این آیین‌نامه، آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده ۴۰ قانون مصوب ۱۶/۳/۱۴۰۳ رئیس فوه قضائیه و مواد ۲۰ و ۲۶ قانون، مبادرت به صلح و سازش و عنداللزوم تنظیم گزارش اصلاحی نموده و آن را به دادگاه صلح ارسال می‌کند.

ماده ۲۰- در صورت مجلس صلح و سازش موارد زیر درج می‌شود:

الف) مشخصات کامل طرفین؛

ب) تبیین موضوع اختلاف و فرآیند اقدامات سازشی و مرجع ارجاع‌کننده به شورا (در صورت ارجاع)؛
پ) خلاصه گفتگوها؛

ت) حقوق و تعهدات طرفین به صورت صریح و مشخص؛

ث) نحوه، زمان و شرایط ایفای تعهدات طرفین؛

ج) تعیین ضمانت عدم اجرای تعهدات؛

چ) نام، نام‌خانوادگی و امضای اعضای شورا؛

تبصره ۱- چنانچه دادگاه گزارش اصلاحی را مواجه با ایرادی بداند می‌تواند شورا را برای رفع ایراد راهنمایی نماید و یا رأساً مبادرت به اصلاح این گزارش نماید.

تبصره ۲- مرکز با همکاری مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه کاربرگ‌های لازم برای اجرای این ماده را تهیه و ابلاغ می‌نماید.

ماده ۲۱- در صورت توافق طرفین نسبت به جنبه خصوصی جرایم از قبیل پرداخت ضرر و زیان ناشی از جرم، دیه، رد مال و نیز انجام هر نوع تعهد طرفین، شورا با رعایت تبصره ۱ ماده ۲۰ قانون مبادرت به صدور گزارش اصلاحی می‌کند.

ماده ۲۲- گزارشات اصلاحی صادره از شورا که متضمن اقدام اجرایی و یا جنبه اعلامی داشته باشد، به تایید دادگاه صلح رسیده و مطابق مقررات ابلاغ می‌شود.

ماده ۲۳- گزارش اصلاحی در حدود احکام مذکور در ماده ۲۵ قانون قابل اعتراض در دادگاه صالح است.

ماده ۲۴- چنانچه خواهان کتباً نسبت به استرداد دادخواست یا دعوا در شورا اقدام کند، این مرجع بدون صدور گزارش اصلاحی پرونده را جهت تعیین تکلیف به دادگاه ارجاع‌کننده اعاده می‌نماید. در صورتی که استرداد بعد از صدور گزارش اصلاحی و قبل از تأیید آن توسط دادگاه باشد، دادگاه نسبت به اتخاذ تصمیم مقتضی اقدام خواهد کرد.

تبصره - در صورت استرداد درخواست موضوع ماده ۱۲ قانون، شورا بدون انجام اقدامی دیگر پرونده را بایگانی می‌کند.

ماده ۲۵- در کلیه مواردی که تشکیل جلسه به صورت مجازی و با استفاده از فناوری‌های جدید صورت می‌گیرد علاوه بر تنظیم صورت‌مجلس، تهیه و نگهداری مستندات الکترونیکی مطابق مقررات مربوط است.

ماده ۲۶- نحوه مشارکت نهادهای صلح و سازش و گروه‌های مردمی در ایجاد صلح و سازش در شوراهای، براساس شیوه‌نامه‌ای است که توسط مرکز تهیه و به تصویب رئیس مرکز می‌رسد.

ماده ۲۷- در صورت صدور قرار تأمین کیفری منتهی به بازداشت، قبل از معرفی به زندان، عندالاقضاء مقام قضایی می‌تواند در جرائم قابل گذشت برای صلح و سازش با رعایت مقررات قانونی از شورا یا صلح یاران در روز صدور قرار استفاده کند.

ماده ۲۸- چنانچه پرونده در مرحله اجرای احکام برای صلح و سازش به شورا ارجاع شود، حسب مورد شورا وفق ترتیبات مذکور در این آیین‌نامه اقدام خواهد کرد.

تبصره - رئیس کل دادگستری استان می‌تواند با رعایت آیین‌نامه‌های مربوط، به منظور تسریع صلح و سازش در مرحله اجرای احکام، شعبی از شورا را در واحدهای اجرای احکام یا زندان مستقر کند.

ماده ۲۹- شعب شورای مستقر در زندان، از لحظه ورود متهم یا محکوم‌علیه به زندان و همچنین در مراحل بعدی برای اخذ رضایت از شاکی یا محکوم‌له به نحو مقتضی اقدام می‌کنند.

ماده ۳۰- چنانچه پرونده به منظور صلح و سازش، از سوی دادگاه صلح به عضو یا اعضای شورای مستقر در دادگاه ارجاع شود، عضو یا اعضای مربوط، حسب مورد مطابق ترتیبات مقرر در این آیین‌نامه، اقدامات سازشی را انجام می‌دهد.

ماده ۳۱- واحدهای ارشاد و معاضدت قضایی دادگستری، دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و شورا با رویکرد حصول صلح و سازش نسبت به ارشاد حقوقی طرفین اقدام می‌نمایند.

ماده ۳۲- وجود شرط داوری در قرارداد، در صورت توافق طرفین، مانع از ارجاع و انجام فرایند صلح و سازش در شورا نمی‌باشد.

ماده ۳۳- در پرونده‌های کیفری که از سوی دادگاه صلح یا سایر مراجع قضایی به منظور صلح و سازش به شورا ارجاع می‌شود، شورا در مهلت قانونی فرایند صلح و سازش را انجام می‌دهد. در صورت حصول سازش یا اعلام گذشت شاکی، مراتب در صورت مجلس درج و به مرجع قضایی مربوط اعلام می‌شود. در صورت عدم حصول سازش در مهلت قانونی تعیین‌شده نیز پرونده به مرجع ارجاع‌کننده اعاده می‌شود.

ماده ۳۴- مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، مکلف است ضمن اتخاذ تمهیدات لازم برای اجرای مطلوب ماده ۳ این آیین‌نامه، با اعلام نیاز مرکز، ظرف شش ماه حسب مورد زیرساخت‌ها و قابلیت‌های لازم را در سامانه‌های خدمات قضایی برای ارجاع، اطلاع‌رسانی و سایر تشریفات مورد نیاز فرآیند صلح و سازش ایجاد یا اصلاح نموده و با همکاری مرکز مذکور، زیرساخت ثبت پرونده‌های ارجاعی به شورا را طراحی و ایجاد نماید.

این آیین‌نامه توسط معاونت حقوقی قوه قضائیه با همکاری وزارت دادگستری و مرکز حل اختلاف قوه قضائیه، در ۳۴ ماده و ۱۰ تبصره تهیه و در تاریخ ۱۴۰۳/۰۵/۲۱ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.

رئیس قوه قضائیه - غلامحسین محسنی اژه

